

Somas terňi čhaj a khere samas bare čore. But čhave, o dad amenge muľa, samas buter bokhale sar čale.

Phenel jekhvar e daj: "Marjenko, mri čhaj, phenás tuke vareso. Av ča andro kher, phand o vudar, te na o Roma šunen. Vakerenas o romňija, kaj tut adadives avela te mangavel o Gejzas, o phivlo, so nadur bešel amendar. Sar džal pašal amari dvora, furt o jakha pre tute čhivel."

A pales phenel mri daj: "Joj, mri čhajori, mangav tut šukares, te tut čačes mangavela, ča dža pal leste, ma phen, hoj na! Hino lačho lavutaris, love zakerel. Hin les kher. Choča mange šigitineha dareso. Sam čorore, o kher amenge čhordol."

"Joj, mamó, pal kajso phuro te džav? Hin les čhave, mato phirel, darav lestar. Peskra romňa andre phuv thođa! Rikoňi daj les hin. Me les na kamav!"

"Joj, mri čhaj, ma ker mange bida! Me džanav, kaj terňi sal, aľe ča dikh, sal čorori, nane tut ča o gulo Del the e dajori."

Ada sas tosara. Pre raťate čačes man avel te mangavel koda beng, kaj les o Del te mare! Ande mol, paľenka u savore Roma amenge avle pre dvora. Ča mandar na phučľa ņiko, či les kamav, vaj na. Choľatar pre mande o renti čhingerďom. Mište andre mande o jilo na čhindľľa, avka rovavas.

O romňija manca pen dokerenas: "Pre kaste užares? Ko tut lela? Aňi lepedica tut nane a baripen čhines!"

Jekh phendľa: "Mukhen la, nane la godľi, mek hiňi terňi."

Chale, pile a pen rozgejle. Leskeri daj the jov, mato sar baličho, man cir-denas, kaj te džav lenca khere ke lende.

Miri daj sig sig phandľľa mange o perňicici: "Čhiv pro phiko a dža, m'av diliňi! So roves? Na džas dur, ča pre teluňi sera."

Me džavas rovindos, e perňica mange pro phiko. Avľom andre lengero kher, o čhave churde trin, tel o pindre mange denaškernas u rovenas.

Phenel mange leskeri daj: "Kadaj pre kada vadľos soveha, čhiv o perňici kodoj."

Me čhidľom o pora, jov pes thođa te sovel. Me terďuvav, gondolľnav mange: Kaj kadaj leha sovava! Me leha te dživel - na dživava! Dikhav pašal mande, e blaka sas phundradľi. Hup, chuťľľom preke. Denaš andro veš!

Denašľom ke mri bibi, so bešelas andre aver gav. Sar man dikhľľa, ta čori daraňa mandar. Somas čhingerďi, rovľardľi.



“Jaj, so pes ačhila, hoj avka raťi avľal? Či na muľa dareko?”

“Na muľa ňiko, ča me denašťom kheral. Kerde mange mangavipen a me les na kamav!”

“Kas?”

“Le Gejzas, so načirla e romňi leske muľa. Garuv man ča darekhaj, bo man murdarava. Leha na dživava!”

“Jaj, mro Devloro, kames mange bida pro šero? Kampel mange, kaj adaj pes manca te aven te dokerel? Bari rikoňi familija! So tri daj kerďa, kaj tut pal leste diňa?”

“Bibi, sar o dad muľa, ta e daj mangľa lendar kejčen love a nane la sostar pale te del. Šunavas, sar e phuri phenlas: Den la pal o Gejzas, ačhola savoro andre familija.”

“Adaj našťi ačhos,” phenel e bibi. Gejľa andro paluno kher, andre burňik mange sikhavel love. “Dičha, le lovore, e mašina džala maj, denaš ke miro čhavo, ko Jožus, andre Čechiko. Le atresis, garuv, ma našav!” A pales mange phenel: “Sidar, dža imar, bo maj džala e mašina.” Mek mange čhinda kotor maroro pro drom.

Denašťom. Korkori, pindrangi, čak e rokľica the e bluzka pre mande. Korkorori andro baro svetos.

Avľom andre kajso gavoro, phučavas, kaj som te džal, sikhavavas le Jožkuskro atresis. Avka man dochudňom andro statkos. Phučavas le rajes-tar, kaj kadaj keren o Roma. Hoj hine mange narodi, hoj len rodav. Hoj the me kamav kadaj buti te kerel.

O raj sas choľamen: “Gejle het, *banda cigánská!*”

Och, och, och, so kerava? Kaj len arakhava? “Joj, bare raja, mukh man ka-daj te sovel varekhaj. Avri som khiňi. Imar rat, kaj džava? Darav! Tosara man-ge džava šukares.”

“Kodoj dža!” sikhadľa le vasteha pre mašťalna. “Hin odoj phusa, sov. To-sara tut adaj mi na dikhav!”

Gejľom paš o gurunňa, pašľilom mange. Jaj mro Del, savi som čorori! Aňi lovore, aňi te chal! A na džanav, kaj te džal! Avka zasutľom bokhatar.

Tosara ušťav andal o phusa avri, dikhav angle mande rakles. Diňa o ja-kha avri. Darandľila mandar. Žuže phusa somas andro bala.

Me leske phenav: “Ta so dikhes?”

Musaj leske vakerde, ko som, bo phendľa: “Tumare *cigáni* denašte, e bu-ťi lenge khandelas!”

Paľis dikhel pre mande, phenel: “Jaj, koda kalo andľis!” A kamel man te chudel.

“De man smirom, bo maj dikheha! Ma mišľin tuke, som romaňi čhaj, aľe som paťivali! Tu tuke mandar beš, bo sal gadžo a me som romaňi!” Diňom te rovel a rovindos leske phenavas, so pes manca ačhila. Mišto na chudňna the jov te rovel, sar man šunelas. Dikhľom, hoj les hin lačhe, jileskere jakha.

“Ma dara,” phendľa, “sal lachi, sal šukar, ajsi romňi mange kampel.”

Andľa man khere ke lende. Leskeri daj diliňaloľas, sar man dikhľa. Rove-las, koškerlas: “Anes mange andal o verdan *cigánku!* Kajsi ladž! So phene-na o nipi andro gav?”

Rovelas, vičinlas pre mande: “*Vypadni, ty cikánko!*”

Me ča terđuvav sar kašt.

O raklo - o Frantas leske o nav - man chudľa vastestar u phenel peskera dake: "Ňikhaj na džala, mamó. Joj nane phuj čhaj, feder hiňi sar chočsavi rakľi!"

E gadži ča o vasta phagerelas: "So laha kames? So tut laha chal?"

"Me laha dživava. Som dospelo, man Ňiko godľi na dela, so som te kerel! Man hin miri godľi."

Leskeri daj mek goreder roviben thoďa. "Te la kames, ta tuke laha dža adarig! Andre miro kher *otrhaná cigánka* na bešela!"

Dikhľa pre mnade: "Užar! Beš tele! Ma dža Ňikhaj! Avka laha naštľi džas maškar o ľudos! Andro romane patave."

Chudňa e taška, denaštľa avri.

O raklo man furt ľikerlas vastestar, čitkinlas man: "Ma dara, mri daj nane phuj, ča ľiker avri savoro, me som paš tute. Na mukhava tut."

Leskeri daj maj avľa pale. Čhivkerďa pro skamind varese balički: "Mi pes ureľ!"

O Frantas paťarlas o balički avri, phenel: "Joj, dička, so tuke e daj andľa!" Andal o balički lelas avri nevi rokľa, topanki, gadoro, gaťici, podprsenska.

"No dikhes, phenavas tuke, miri daj nane rikoňi, dikh, savi lachi hiňi!"

Me ilom e podprsenska maškar o angušťa. "Franto, oda so hin?" Šoha andre miro dživipen podprsenska na dikhľom. "Sar som kada te ureľ? Man nane šil!" Čhidom het.

"Dikhes, savi la hin kultura," rovlas leskeri daj.

Paľis geľam het. Pal o mariben sas čuče khera dost, the butľi sas, kaj ča džahas. O Frantas kerlas traktoristaske. Aľe sar man lelas romňake, mušindom leske te solacharel, hoj Ňikasko na phenava, hoj som romaňi. "Ňigda šoha imar na džaha pal o Roma. Aňi amare čhavage, so amen avna, na phenaha, hoj sal romaňi."

Jov sas lačko ke mande, khere naštľi džavas, so džanavas te kerel? Solachardom leske sa, so mandar kamelas.

Dikhen, Romale, deš berš som leha, hin amen sa, so čhajorake aňi sunende na dikhavas. Duj čhave man lestar hin. O bala mušindom te zafarbinel, kaj te n'aven kale. Aľe o jilo naštľi zafarbindom. O jilo andre mande furt rovel. Sar na sas khere, giľavavas mange romanes. Le čhavorenge romanes giľavavas, sar džanas te sovel. Phučenas mandar: "Savi čhib kaja, mamó?"

A me lenge phenavas: "Kaja miri čhib."

Jekhvar dikhahas pre televiza. Sikhavenas ajse phure manušen, so len o čhave odčhide pendar.

Miro rom phenel avka: "Dikh, save hine rikone pro svetos, so peskera da mukhen korkora pro phuripen! O Del len te marel."

Jov furt phirelas pal peskeri daj, furt lake o love hordinelas, le čhaven odoj lelas. Ča me odoj na džavas aňi joj ke amende na phirelas.

A me pre miro rom ča dikhľom: "The me som rikoňi manušňi paš tute, hoj odčhidom mira da mandar, so pre mande phirelas te mangel pal o gadže?"

O Frantas ačhiľa sar kašt. Mukhľa tele o šero.

"Solachardom tuke, Franto, dikhes, hoj miri solach na phagľom. Aľe hin tut jilo? Phen, ko man andľa kijoda, kaj mira da te odčhivav mandar? Maškar

o Roma nane chochaviben, Franto. O Roma jekhetane likerem, jekh bi avreske-ro na chal, jekh avreske na del te bokha'ol. Hin len jilo."

Pales man dikhavas, sar somas čajori. Čhingerd'i, bokha'li, phraloro pro vast. Užarahas pre daj paš o šerboritiko bur. Sar avlas andal o gav, thovlas e lepeda pre phuv, lelas avri o maroro, pro eŧta kotora phagerkerlas, bo samas eŧta čhavore. Ča'am, la dake na ačelas. "Ča chan, ča'on, me na som bokha'li," phenlas. A na sas čačo. Kamelas ča, kaj amen te n'avas bokhale.

Jaj, Devla, sar me kamás te džal khere, te dikhel pale mira phura da! Te bešel tel e fala, avka sar o phure Romňija bešen, te dikhel kola bange, phagerde kherora, te preko dživel koda, hoj som voľno, hoj o khamoro hin miro, o čhonoro hin miro.

O Frantas phend'a: "Te kames, dža. Aľe mire čhavorenge o dživipen na mosareha. Na kamav, kaj len tel o pindre te maren vašoda, hoj lengeri daj romaňi."

Gejľom khere. Avľom andre amari koloňija. Jaj, na prindžard'om, hoj oda amaro romano pero. Rajkane khera, ča palal pandž šov ola phurikane bange koľibici.

Andro angluno kher bešelas o Šulo. Te vareko avelas, ta leskere rikone imar avri denašenas u bašonas. Ča te lenca dehas duma romanes, ta ačhile čit. U mange na takoj avľa pre god'i, soske the pre mande bašon! Bo lenca das duma gadžikanes.

Sas tosara, o khamoro džalas avri. Ko Šulo, šunav, sar dareko koškerel: "Gizo, šlakos tut te chudel! Soves sar murda'li. Ta so kola rikone avral keren? Dža te dikhel!" Prindžard'om, hoj oda o Šulo, amaro vajdas. Uštavelas peskera romňa.

Denašel avri leskeri romňi, andre rokľica, pindrangi, vičinel: "Jaj, Pano Márijo, ko avel! Dičha, Šulo, av avri!"

O Šulo andre cholov, o baro nango per leske izdralas, denašťa te dikhel, ko avel. "Jaj, či koro som, či so? Savi choľera tut adaj and'a? Ajci berš na salas khere! Čhaje, džanľam, kaj muľal imar!"

Dikhav khatar mande, savore Roma andal o khera prastanas te dikhel, ko avľa. O Šulo akharel: "Čhavale, džan, vičinen lakera da!"

Savore man chudne te ašarel: "Dičha, savi raňi! Dikh o gada rajkane! O topanki! Prindžarehas kole čhingerdore bengores! Dikh o bala, sar princežňa. Aňi na phenahas, hoj romano kokal!"

So dikhav? Miri daj prastal, našťi denašel, sar izdral. O khosnoro lake perlas pal o šero, o šiva bala lake pašal o šero. O buchle rokľi maškar o čanga. O vasta ke mande avri thovelas. Vičinelas: "So phend'om? Hoj mri čhaj pale avela!" The rovelas the asalas, našťi duma delas. Paľis man chudňa vastestar sar darekana, kana somas cikňi čajori. "Av khere, phand o vudar, te na o Roma šunen!"

Pale somas khere. Savoro sas avka, sar kana gejľom odarig. Cikno kheroro, o thuv andre, phurikaňi lavkica, cikno šifoňericis, svata kipi pre fala, la dakero vad'ocis.

"Jaj, mri čhajori, mangavas le Devles vaš tuke, mangavas les, te na merav, kim tut na dikhava. Soske ča tu denašťa? Dikhes, o phivlo Gejzas čirla muľa. E thard'i les thoďa andre phuv."

Bešťom mange paš o skamind, miri čori phuri dajori sa mange chudňa te phiravkerel o renti andal o šifoňeris, thovkerlas angle mande romane rokľici, bluzkici, dikhlore.

"No dikhes," phenel, "sa tuke garuđom, kaj te na phenes, hoj tut nič nane. Oda sa tuke dav. Mek man hin dareso, užar! Dikhes? Oda thov tuke andro bala! Kada hin purane love! Rupune! Jaj, ta ča uri pre tute, mi dikhav!"

"Mamo, miro rom hino gadžo. Hin man duj čhave lestar."

"Ta soske les na andal tuha le čhavorenca?"

"Džanes, sar oda hin. Save o gadže hine. Jon maškar o Roma na avna." E daj ča rovelas.

"Jov nane phuj, šoha man na mard'a, aňi bokhaľi paš leste na somas."

Paľis čidom tele mre rajkane gada, urdom upre ola romane rentici, thodom mange rupune love andro bala. Vaš mri daj oda kerdom.

Phenav tumenge, ala trin d'ives, so somas khere, kamavas te preko dživel sa, so na dikhlom deš berš. Oda romano dživipen, so mange denaš'a. Akurat sas bijav. La terňa aňi le ternes na prindžardom. Sas churde čhave, kana odarig denaš'om.

"Romale, bašaven, kaj te khelav!"

Čidom tele o topanki, chuťilom pro pl'acos, khelavas calo rat. Dojekhe Romeha kheldom, muršenca, džuvľijenca. Bisterdom miro gadžikano dživipen, pale somas romaňi džuvľi.

Tosara o Roma jekh pal aver naš'onas andre but'i. Paš o skamind ačhiľa o čibalo, o thulo Šulo, mato, o šero thodo pro skamind, sohlas.

Miro phraloro, o terneder, o Andrejkus, dikhavas, sar pes morel paš o paňi. Phenel mange: "Čhaje, ajso som ľindralo a mušinav andre but'i te džal."

Phendom: "Jaj, avka sig hin agor? Darekana calo kurko terd'olas o bijav. Pherdo Roma dural avenas, pijenas, mulatinenas, khelenas."

O Andrejis mange thođa o vast pro phiko: "Džanes so, mri pheňori, oda so tu kamehas te dikhel, oda imar nane."

Avlom ke daj pal o bijav, čidom pal mande tele oja romaňi rokľa, bluzkica. ľlom o rupune lovore andal o bala.

"Tu len na kames?" phučľa mandar mri daj. A paľis phend'a: "Adad'ives o terne imar modernones pen ľikeren."

Brigaha, polokores thovlas andre skriňa.

"Ma dara, mamo, sar ena mire čhave bare, anava len, sikhavava lenge, sar darekana dživavas, save renti hordinavas. Garuv mange sa kada. The o rupune lovore."

E daj rovibnaha manca geľľa kije mašina.

"Ma dara, mamo, avava le čhavorenca. Avava."

Sar džavas pale pal o rom, furt ča gondolľnavas, sar anava mire čhavoren khere, ke miri daj, sar lenge sikhavava ola purane romane rentici the rupune lovore, kaj te dikhen: lengeri daj, savi sas the khatar sas.

*Vyhlašujeme soutěž o nejlepší překlad této povídky do češtiny. Text zašlete do konce srpna do redakce ROMANO DŽANIBEN. Aby nemohla být ovlivněna porota, označte svůj překlad šifrou.*